

KESKUSKAUPPAKAMARI
Tilintarkastuslautakunta

KERTOMUS KESKUSKAUPPAKAMARIN TILINTARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINNASTA VUONNA 2009

Yleistä Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunta (TILA) hyväksyy KHT-tilintarkastajia ja KHT-yhteisöjä. TILA valvoo niiden toimintaa ja hyväksymisedellytysten säilymistä sekä pitää tilintarkastajarekisteriä. TILA ohjaa ja kehittää hyväksymiseen sekä valvontaan liittyvää sääntelyä ja menettelyä. TILA järjestää vuosittain KHT- ja HTM-tutkinnot. Keskuskauppakamarin tilintarkastusyksikkö toimii TILA:n sihteeristönä.

Tilintarkastuslautakunta

TILA:n valvonnassa oli 2.1.2010 tilintarkastuslain 37 §:n mukaisesti pitämäänsä tilintarkastajarekisteriin merkityt 719 KHT-tilintarkastajaa ja 43 KHT-yhteisöä sekä kauppakamarien tilintarkastusvaliokuntien välityksellä 717 HTM-tilintarkastajaa ja 31 HTM-yhteisöä.

TILA:n jäseninä olivat liitteessä 1 mainitut henkilöt.

TILA:n sihteereinä toimivat:

Pääsihteeri Pasi Horsmanheimo, Keskuskauppakamari

Lakimies Risto Ruuska, Keskuskauppakamari

Laadunvarmistuksen johtaja Kari Vainio, Keskuskauppakamari

Laadunvarmistuksen päällikkö Anja Ilkko-Virtanen, Keskuskauppakamari

Laskentatoimen asiantuntija Tuomas Leino, Keskuskauppakamari

Suunnittelija Annika Mäki, Keskuskauppakamari

Suunnittelija Heidi Haukkala, Keskuskauppakamari

TILA kokoontui vuoden 2009 aikana 11 kertaa.

Uusi laadunvarmistuksen valvontajärjestelmä otettiin käyttöön

TILA:n vuodelle 2009 vahvistamassa työsuunnitelmassa keskeisiä asioita olivat uuden laadunvarmistuksen valvontajärjestelmän käyttöönotto ja tarkastusten aloittaminen, tilintarkastajien valvontaa koskevan selvitystyön jatkaminen, hyväksymistä ja valvontaa koskevan ohjeistuksen vaiheittainen uudistaminen, kansainvälinen valvontayhteistyö sekä keskittyminen suuriin tutkintatapauksiin valvonta-asioissa.

Määritelmä yleisen edun kannalta merkittävästä yhteisöstä ohjaa laaduntarkistuksia

TILA:n sihteeristö julkaisi kirjallisen ohjeen, jossa esitetään tarkka määritelmä siitä, mikä on yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö. Näitä ovat julkisen kaupankäynnin kohteena olevat yhteisöt (listayhtiöt) sekä luotto- ja vakuutuslaitokset. TILA:n sihteerien tekemää määritelmää käytetään päätettäessä laaduntarkastuksista sekä määrättäessä tilintarkastuslain nojalla perittäviä maksuja laaduntarkastuksista.

Osallistuminen professori Edward Anderssonin työryhmään

TILA:n pääsihteeri osallistui seurantaryhmän työhön, jonka tehtävänä oli tukea työministerin asettaman selvitysmies professori Edward Anderssonin työtä tilintarkastajien hyväksymisen ja valvonnan yhtenäistämiseksi. Selvitys julkistettiin vuoden 2010 puolella.

Uusien tilintarkastajien hyväksyminen

Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunta (TILA) vastasi tilintarkastajien hyväksymisestä ja valvonnasta. TILA hyväksyi 49 uutta KHT-tilintarkastajaa. KHT-tutkintoon osallistuneiden hyväksymisprosentti oli 35. HTM-tutkinnossa hyväksyttiin 22 kokelasta ja hyväksymisprosentti oli 42. Vuoden 2009 aikana TILA ei hyväksynyt yhtään uutta KHT-yhteisöä.

Tutkinta-asiat tilintarkastajien valvonnassa

TILA käsitteli 9 KHT-tilintarkastajia ja KHT-yhteisöjä koskevaa tutkinta-asiaa, jotka olivat tulleet käsittelyyn kantelun johdosta tai TILA:n omana aloitteena. Kahden tutkinta-asian käsittely oli TILA:ssa kesken vuoden 2009 päättyessä. Tutkinta-asiat eivät antaneet aihetta kurinpidollisiin seuraamuksiin KHT-tilintarkastajille tai KHT-yhteisöille.

Verkkosivujen uudistaminen

Keskuskauppakamarin verkkosivut Internetissä uudistettiin vuoden aikana. Osana uudistusta TILA sai oman verkko-osoitteen ja uudet verkkosivut www.tilintarkastuslautakunta.fi. Verkkosivut ovat keskeisiä TILA:n viestinnässä ja niillä on suuri merkitys myös kansainvälisessä toiminnassa.

Laadunvarmistuksen valvonnan järjestäminen eteni

TILA jatkoi laadunvarmistustyöryhmän raportin ”Tilintarkastuksen laadunvarmistuksen valvonnan järjestäminen” ehdotusten toteuttamista. Laadunvarmistuksen johtajan lisäksi nimettiin laadunvarmistuksen päällikkö ja laadunvarmistuksen assistentti vuoden 2009 alkupuolella.

Laatujaosto kokoontui vuoden aikana 7 kertaa ja sen kokouksissa käsiteltiin mm. laaduntarkastajien valintaa ja koulutusta sekä laaduntarkastuksen metodologiaa.

TILA nimesi laaduntarkastajat muiden kuin yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastajien laaduntarkastuksiin. Laaduntarkastajat ovat ammatissa toimivia tilintarkastajia, jotka toimivat laadunvarmistuksen johtajan valvonnassa ja ohjaamina. Heille järjestettiin kahden päivän erityiskoulutus, jonka jälkeen laaduntarkastukset aloitettiin syksyllä 2009. Laaduntarkastusten kokonaismäärä oli 98 tilintarkastajaa ja niiden lopputulokset vahvistetaan keväällä 2010.

Laadunvarmistuksen valvonnan käsikirja valmistui. Käsikirjaa käytetään yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastajien laaduntarkastuksissa sekä tarvittaessa myös kansainvälisessä valvontayhteistyössä. Tilintarkastusyhteisöjen laaduntarkastukset tekee riippumaton TILA:n laaduntarkastusryhmä, jonka kokoonpano suunnitellaan tarkastuskohteen mukaan. Laaduntarkastukset aloitettiin syksyllä 2009 ja ensimmäisten laaduntarkastusten raportit käsitellään keväällä 2010.

Kansainvälinen valvontayhteistyö

TILA:n edustaja osallistui komission eurooppalaisten tilintarkastusalan valvojien yhteistyöelimen European Group of Auditors' Oversight Bodiesin (EGAOB) ja sen työryhmien kokouksiin Brysselissä.

TILA:n edustajat osallistuivat huhtikuussa Baselissa ja syyskuussa Singaporessa järjestettyihin kansainvälisen tilintarkastusalan valvontaviranomaisten yhteistyöfoorumiin International Forum of Independent Audit Regulatorsin (IFIAR) kokouksiin ja helmikuussa Tukholmassa järjestettyyn tarkastustyöpajaan.

TILA:n sihteerit tapasivat Public Company Accounting Oversight Boardin (PCAOB:n) edustajia Helsingissä heinäkuussa. Tapaamisessa keskusteltiin valvontayhteistyöstä. TILA:n sihteerit osallistuivat syksyllä USA:n tilintarkastusalan valvontaelimen PCAOB:n seminaariin Washington DC:ssä.

Pohjoismaisten tilintarkastusalaan valvovien toimielinten edustajien kokouksessa Tukholmassa toukokuussa keskusteltiin valvontayhteistyöstä ja vaihdettiin tietoja tilintarkastusalan lainsäädännön kehitysnäkymistä.

TILA:n toimintamenot kasvoivat

TILA:n toimintaan liittyvät menot kasvoivat etenkin laadunvarmistuksen valvonta-tehtävän aloituksen vuoksi. Vuonna 2009 TILA:n toimintaan liittyvät kulut olivat 1 076 703 euroa, kun vuonna 2008 kulut olivat 812 118 euroa. Vuonna 2009 TILA:n toimintaan liittyvät tuotot olivat 1 305 821 euroa. Vuonna 2008 tuotot olivat 780 785 euroa.

Työ- ja elinkeinoministeriö antoi huhtikuussa Keskuskauppakamarin esityksestä uuden asetuksen TILA:n ja kauppakamarin tilintarkastusvaliokunnan maksullisista suoritteista.

Työ- ja elinkeinoministeriö teki joulukuussa pienen tarkennuksen asetukseen laadunvarmistuksen valvonnan maksujen perusteesta. TILA:n toimintaan liittyvää talousarvion laatimista kehitettiin maksujen suuruuden laskemiseksi.

Toiminnan suunnittelu

TILA:n tilintarkastusasetuksen mukaiset työsuunnitelma ja työjärjestys sekä strategia on julkaistu TILA:n Internet-sivuilla.

LIITELUETTELO

1. Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunta vuonna 2009
2. HTM-tilintarkastajien ja yhteisöjen lukumäärä 2.1.2010
3. Vuoden 2009 KHT-tutkinnossa ja KHT-tilintarkastajiksi hyväksytyt sekä vuoden 2009 HTM-tutkinnossa hyväksytyt
4. Tilasto Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnan vuosina 1991-2009 päättämistä tutkinta-asioista

KESKUSKAUPPAKAMARIN TILINTARKASTUSLAUTAKUNTA 2009**Puheenjohtaja:**

Kauppatieteiden tohtori Aatto Prihti

Varapuheenjohtaja:Professori Risto Nuolimaa
Tampereen yliopisto**Jäsenet:****Varajäsenet:****Tilintarkastusalan tutkimus- ja opetustoiminta sekä alan oikeudellinen asiantuntemus:**Professori Pontus Troberg
Helsingin kauppakorkeakouluMa. professori Lasse Niemi
Helsingin kauppakorkeakouluProfessori Eva Liljebloom
Svenska handelshögskolanProfessori Minna Martikainen
Lappeenrannan teknillinen yliopistoPartner Manne Airaksinen
Roschier Asianajotoimisto
– Roschier Advokatbyrå AbAsianajaja Antti Heikinheimo
Asianajotoimisto Hannes Snellman Oy**Elinkeinoelämä:**President & CEO Jyri Luomakoski
Uponor OyjToimitusjohtaja Markku Talonen
Endemic OyTalous- ja rahoitusjohtaja, CFO Arja Talma
Kesko OyjJohtaja, CFO Tuija Soanjärvi
Itella OyjTalous- ja rahoitusjohtaja Jouni Grönroos
Rapala VMC OyjAsiantuntija Päivi Rätty
Elinkeinoelämän keskusliitto EK**Hyväksytyt tilintarkastajat:**KHT Reino Tikkanen
KPMG Oy AbKHT Kari Lydman
PricewaterhouseCoopers OyKHT Tuija Korpelainen
Ernst & Young OyKHT Tuomo Vesänen
Deloitte & Touche OyHTM Mirja Saarnia
Tuokko Tilintarkastus OyHTM Jarmo Kunttonen
PricewaterhouseCoopers Oy**Työ- ja elinkeinoministeriö:**Hallitusneuvos Marja-Leena Rinkineva
Työ- ja elinkeinoministeriöTeollisuusneuvos Ritva Hainari
Työ- ja elinkeinoministeriöBudjettineuvos Elina Selinheimo
ValtiovarainministeriöYlijohtaja Marjatta Kimmonen
Valtiontalouden tarkastusvirastoTilinpäätösasiantuntija Tiina Visakorpi
RahoitustarkastusPankkitarkastaja Liisa Tojkander
Rahoitustarkastus

**HTM-TILINTARKASTAJIEN JA HTM-YHTEISÖJEN LUKUMÄÄRÄ
KAUPPAKAMAREITTAIN 2.1.2010**

(edellisen vuoden lukumäärä suluisissa)

KAUPPAKAMARI	HTM-TILINTARKASTAJAT		HTM-YHTEISÖT	
Ahvenanmaa	10	(10)	1	(0)
Etelä-Karjala	16	(17)	0	(0)
Etelä-Pohjanmaa	35	(33)	0	(0)
Etelä-Savo	14	(15)	2	(2)
Helsingin seutu	189	(191)	11	(11)
Häme	48	(48)	0	(0)
Keski-Suomi	27	(28)	3	(3)
Kuopio	30	(34)	0	(0)
Kymenlaakso	27	(26)	2	(2)
Lappi	24	(23)	2	(2)
Länsi-Uusimaa	11	(11)	0	(0)
Oulu	43	(44)	1	(2)
Pohjanmaa	45	(47)	1	(1)
Pohjois-Karjala	18	(23)	2	(2)
Rauma	2	(4)	0	(0)
Riihimäki-Hyvinkää	13	(13)	0	(0)
Satakunta	32	(31)	1	(0)
Tampere	84	(87)	5	(5)
Turku	49	(50)	0	(0)
	717	735	31	(30)

**KESKUSKAUPPAKAMARIN TILINTARKASTUSLAUTAKUNTA
HYVÄKSYI 49 UUTTA KHT-TILINTARKASTAJAA**

Andersson Piia	Kuopio
Anttila Ville	Turku
Elo Janne	Espoo
Eloranta Johanna	Kööpenhamina, Tanska
Finnilä Kaisa	Helsinki
Haapala Olli-Pekka	Oulu
Hiltunen Pekka	Tampere
Järkäs Niilo-Pekka	Tampere
Kataja Tiia-Kaisa	Espoo
Kolehmainen Ville	Espoo
Komulainen Noora	Helsinki
Korkiamäki Petri	Jyväskylä
Kuittinen Visa	Espoo
Kytöharju Sanna	Helsinki
Lahtinen Mikko	Helsinki
Laitinen Jasu	Helsinki
Lampila Jukka	Kirkkonummi
Lievonen Jukka-Pekka	Savonlinna
Manni Juulia	Helsinki
Mantila Jani	Helsinki
Miettinen Matti	Helsinki
Mäntymaa Maria	Espoo
Ollikainen Antti	Jyväskylä
Onkamo Suvi	Helsinki
Paunonen Jukka	Espoo
Peltonen Katja	Kerava
Rantanen Mika	Seinäjoki
Rissanen Nea	Turku
Ristiniitty Minttu	Vihti
Roima Paula	Helsinki
Ruotoistenmäki Liisa	Espoo
Saarikivi Johanna	Helsinki
Saarinen Antti	Espoo
Salomaa Maria	Helsinki
Sjöroos Anne	Pori
Taipalus Pasi	Helsinki
Tamminen Tiia	Helsinki
Tertsunen Teemu	Helsinki

Toiviainen Mikko	Helsinki
Toivola Tuire	Ulvila
Tschokkinen Kaisa-Maria	Joensuu
Tuononen Tuulikki	Hyvinkää
Tuuri Heli	Helsinki
Ukkola Sari	Oulu
Uusimäki Riikka	Jyväskylä
Wahlroos Alex	Turku
Vehniä Marko	Kangasala
Vihriälä Hanna-Kaisa	Espoo
Värjä Päivi	Lappeenranta

VUODEN 2009 HTM-TUTKINNOSSA HYVÄKSYTTIIN 22 KOKELASTA

Engblom Mats	Finström
Heikkilä Markku	Helsinki
Hämäläinen Jukka	Helsinki
Jaatinen Kaisa	Seinäjoki
Juvonen Sami	Hyvinkää
Kemppi Piia	Kouvola
Keskinen Hanna-Leena	Hämeenkyrö
Korento Sari	Tuusula
Kovanen Heidi	Hyvinkää
Lehtomäki Miki	Helsinki
Lohtander Marja-Liisa	Lappeenranta
Myöhänen Sisko	Vihti
Nieminen Nina	Tampere
Pesonen Janne	Haukipudas
Pöytäkangas Mari	Laukaa
Ranta Katja	Turku
Rissanen Nea	Turku
Saarilahti Tiina	Ylöjärvi
Siikavuo Juha	Helsinki
Ylikoski Eeva-Maija	Kankaanpää
Ylitalo Marja-Liisa	Kerava
Östman-Tylli Nina	Kokkola

Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnan vuosina 1991–2009 päättämät tutkinta-asiat

KHT-TUTKINTA-ASIOIDEN PÄÄTÖKSET TILA:ssa						
	Valvonnan peruste			Sanktiot ¹⁾		
	Kantelu	Muu	Yhteensä	Hyväksymisen peruuttaminen tai peruuttamisesitys ²⁾	Varoitus	Huomautus ³⁾
1991	10		10	0	0	3
1992	15	10	25	1	3	10
1993	9	2	11	0	1	5
1994	14	2	16	0	5	2
1995	17		17	0	4	4
1996	16	13 ⁴⁾	29	10	10	2
1997	15	3 ⁵⁾	18	1	1	6
1998	17	1	18	0	0	3
1999	13	2	15	0	4	0
2000	7	3	10	0	3	5
2001	8	1	9	0	1	0
2002	10	1	11	0	1	0
2003	7	1	8	1	2	3
2004	2		2	0	2	0
2005	4	2	6	0	1	3
2006	2	2 ⁶⁾	4	0	3	0
2007	3		3	0	0	0
2008	5	3 ⁷⁾	8	0	3	2
2009	8	1 ⁸⁾	9	0	0	0

- 1) Samassa valvonta-asiassa on voitu antaa useita sanktioita. Vuonna 1991 TILA palautti yhden asian ja vuonna 1993 kaksi asiaa tilintarkastusvaliokunnille käsiteltäväksi uudelleen.
- 2) Vuodesta 1995 lähtien TIVA on tehnyt TILA:lle esityksen tilintarkastajan hyväksymisen peruuttamiseksi. TILA tekee VALA:lle esityksen tilintarkastajan hyväksymisen peruuttamiseksi. Tilintarkastuslain mukaan hyväksymisen peruuttamisesta päättää VALA.
- 3) Huomautussanktioiden lukumääriin sisältyvät vuosina 1991–1992 annetut muistutussanktiot, yhteensä 7 kpl. Muistutussanktio poistettiin Keskuskauppakamarin 13.12.1990 vahvistamalla tilintarkastajasäännöillä. Sen tilalle tulivat nykyisistä sanktioista varoitus ja huomautus. Muistutussanktiota on sovellettu, jos sääntöjen vastainen toiminta on tapahtunut ennen 1.1.1991.
- 4) Lukuun sisältyy 10 TILA:n tekemää esitystä KHT-tilintarkastajan hyväksymisen peruuttamiseksi.
- 5) Lukuun sisältyy yksi TILA:n tekemä esitys KHT-tilintarkastajan hyväksymisen peruuttamiseksi.
- 6) Lukuun sisältyy yksi TILA:n suoraan HTM-tilintarkastajaan kohdistama valvonta-asia.
- 7) Lisäksi viiden valvonta-asian käsittely oli vuoden 2008 lopussa kesken.
- 8) Lisäksi kahden valvonta-asian käsittely oli vuoden 2009 lopussa kesken.

HTM-tutkinta-asioiden päätökset TILA:ssa							
Vireilletuloperuste		Lopputulokset ¹⁾					
Hyväksymisen peruuttamisesitys ²⁾	Oikaisuvaatimus	Hyväksymisen peruuttaminen tai peruuttamisesitys ²⁾	Sanktion lievennys	Sanktion poistaminen	Sanktion pysyttäminen	Pysytetty päätös olla antamatta sanktiota ³⁾	
1991		6				2	2
1992		4					4
1993		4				1	1
1994		9			2		7
1995	3	2	3			2	
1996	34		28				
1997	5	1	4			1	
1998	3	2	2		1	1	
1999							
2000	5		2				
2001	1		1				
2002	4	3	4		1	2	
2003	2	1	2			1	
2004	1		1				
2005		1				1	
2006	1	3	1			3	
2007	5	4)	5				
2008	0						
2009	0						

- 1) Samassa valvonta-asiassa on voitu antaa useita sanktioita. Vuonna 1991 TILA palautti yhden asian ja vuonna 1993 kaksi asiaa tilintarkastusvaliokunnille käsiteltäväksi uudelleen.
- 2) Vuodesta 1995 lähtien TIVA on tehnyt TILA:lle esityksen tilintarkastajan hyväksymisen peruuttamiseksi. TILA tekee VALA:lle esityksen tilintarkastajan hyväksymisen peruuttamiseksi. Tilintarkastuslain mukaan hyväksymisen peruuttamisesta päättää VALA.
- 3) Vuosina 1991–1995 TILA:ssa oli mahdollista muuttaa tilintarkastusvaliokunnan päätöstä myös antamalla sanktio. Vuonna 1995 voimaan tullut lainmuutos poisti nämä mahdollisuudet.
- 4) Lisäksi TILA käsitteli yhden kauppakamarin tilintarkastusvaliokunnan HTM-tilintarkastajalle antamaa huomautusta koskevan hallintokantelun